

Силабус
навчальної дисципліни
Сучасні інформаційні технології
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (історія та громадянська освіта)
Спеціальність: А4.03 Історія та громадянська освіта
Галузь знань: А1 Освіта
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Алексеева Ганна Миколаївна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fmktu/structure-fmktu/kaf-ktun/composition-ktun/alekseeva/
Контактний тел.	
Е-mail викладача:	alekseeva@ukr.net
Графік консультацій	ПН 14.30-16.30 СБ 14.30-16.30

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	20	20	80	екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: інформаційні технології, історична освіта, громадянська освіта, цифрові ресурси, освітні платформи.

Мета та предмет курсу: формування у здобувачів освіти системного уявлення про можливості використання інформаційних технологій у сфері історичної та громадянської освіти, ознайомлення з цифровими інструментами обробки історичної та суспільної інформації, інформаційними системами та базами даних, а також розвиток практичних навичок аналізу, інтерпретації та візуалізації даних у процесі навчальної та професійної діяльності.

Предметом є вивчення та застосування новітніх інформаційних технологій у контексті історичної та громадянської освіти. Дисципліна охоплює широкий спектр тематик – від базових принципів роботи з інформаційними системами та цифровими

ресурсами до використання інструментів обробки, аналізу та візуалізації історичної та суспільно-політичної інформації, а також вивчення сучасних цифрових підходів до формування громадянських компетентностей і організації освітнього процесу.

Компетентності та програмні результати навчання:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності :

ЗК 3. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань та стратегій/способів мислення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 11. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) ресурси

К 18 Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності

ФК 20 Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти

Опанування дисципліною «Сучасні інформаційні технології» забезпечить програмні результати навчання (ПР) (за стандартом):

ПРН 2. Вміти використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності

ПРН 4. Демонструвати здатність до самонавчання і продовження професійного розвитку

ПРН 8. Вміти знаходити необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження

ПРН 10. Аналізувати інформацію та вміти інтерпретувати її з різноманітних джерел

ПРН 24. Вміти ефективно використовувати наявні та створювати нові цифрові ресурси для викладання історії та громадянської освіти

ПРН 25. Вміти добирати та використовувати сучасні методики і технології навчання для викладання історії та громадянської освіти

Зміст курсу:

Тема 1. Соціальна інформатика: предмет та задачі курсу

Індустріальне, постіндустріальне, інформаційне суспільство. Критерії переходу суспільства до постіндустріального, інформаційного етапу розвитку. Закон

експоненціального зростання обсягу знань. Еволюція соціальних систем, діаграма Парето. Інформатизація суспільства – визначення поняття. Інформатизація як єдність процесів комп'ютеризації, медіатизації та інтелектуалізації. Основні теоретико-методологічні підходи до інформатизації. Інформатизація та сталий розвиток. Концепція інформатизації. Соціальна інформатика – визначення, предметне поле досліджень, методологічна роль у сфері історичної та громадянської освіти.

Тема 2. Семантичні основи соціальної інформатики. Інформологія – загальна теорія інформації

Інформація – поняття. Коротка характеристика теоретичних концепцій і підходів до вивчення закономірностей інформаційного обміну: теорія інформації К. Шеннона, кібернетичний підхід Н. Вінера, логіко-семантичний підхід, прагматична концепція, біхевіористська модель інформації, логіко-прагматична модель комунікації. Матерія, енергія, інформація, знання, зв'язок понять. Дані, інформація, знання – співвідношення понять. Формалізація знань: методи і прийоми, їх ефективність, порівняльний аналіз. Технологія, інформаційна технологія. Власне інформаційна технологія. Штучний інтелект, експертні системи – поняття та можливості використання у сфері історичної та громадянської освіти.

Тема 3. Соціальні комунікації: історія, сучасність, перспективи

Ресурсна та соціокультурна концепції інформаційного середовища як простору соціальних комунікацій. Типи обмінів у суспільстві. Матеріально-енергетичний та інформаційний обміни. Фази інформаційних обмінів у суспільстві. Усна, письмова, книжкова та цифрова фаза інформаційного обміну. Роль інформаційних технологій у розвитку освітніх комунікацій та громадянської взаємодії. Системи штучного інтелекту, експертні системи – постановка задачі, підходи до її вирішення, області застосування у сфері освіти та суспільних наук.

Тема 4. Інформаційні ресурси суспільства

Інформаційна криза початку 70-х років ХХ століття: передумови, зміст, прояви у соціальній практиці, наслідки. Інформаційний ресурс – визначення поняття. Основні проблеми досліджень у галузі інформаційних ресурсів суспільства. Знання як національне багатство. Проблема «витоку мізків». Форми матеріалізації інформаційних ресурсів суспільства, зокрема освітніх та історичних ресурсів. Проблема «електронізації» інформаційних фондів. Автоматизовані інформаційні ресурси. Фактографічні бази даних, освітні платформи та цифрові ресурси.

Тема 5. Інформатизація суспільства: соціальні умови, передумови і наслідки

Технічний аспект соціальних передумов інформатизації. Передумови інформатизації в економічній, політичній, культурно-духовній і соціальній сферах суспільства. Вихідні умови й альтернативні варіанти розвитку процесу інформатизації. Вплив інформатизації на розвиток освіти, формування громадянських компетентностей та організацію навчального процесу.

Методи навчання:

методи організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, навчальна дискусія), наочні (ілюстрації, презентації), практичні (розв'язування задач, виконання вправ) з використанням засобів дистанційного навчання (інтерактивні відеоконференції і консультації на платформі Zoom та месенджери (Telegram, Viber);

пояснювально-ілюстративний; частково-пошуковий (евристичний); проблемний виклад навчального матеріалу; індуктивні, дедуктивні, метод аналогій, самостійна робота з науково-методичними джерелами та електронним навчально-методичним комплексом дисципліни.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять)

обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Навчальний курс передбачає лекційні і практичні заняття, самостійну та індивідуальну роботу здобувачів. За підсумками лекційних занять здобувачі мають підготувати відповідний конспект основних теоретичних питань навчального курсу. Практичні заняття передбачають усне опрацювання теоретичного матеріалу та дискусію за темою, а також розв'язування практичних задач. Підготовка завдань до самостійних та індивідуальних робіт здійснюється у друкованому або електронному вигляді за визначеним шаблоном (формат MicrosoftWord або PowerPoint) та передбачає усне опитування здобувачів за певною темою та результатами самостійного розв'язування задач протягом заняття або на груповій/індивідуальній консультації. Для зручного опрацювання здобувачами змісту курсу передбачено використання навчально-методичних матеріалів, розташованих на платформі Moodle у відповідній вкладці сайту БДПУ.

У рамках курсу ми дотримуємося загальних політик використання штучного інтелекту в освітній, викладацькій та науковій діяльності, відповідно до законодавства України, включаючи закони "Про авторське право і суміжні права", "Про національну безпеку України", "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", а також національну Концепцію розвитку штучного інтелекту. Регулятивні положення також враховують стратегічні розвідки інших навчальних закладів, наприклад, стратегію

розвитку Бердянського державного педагогічного університету.

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності, прийнятої в Університеті (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-_sayt.pdf). Не допускається академічний плагіат, фальсифікація і фабрикація даних, списування; забороняється використання здобувачами освіти додаткових джерел інформації під час оцінювання навчальних результатів (у тому числі засобами електронного зв'язку). Якщо у ході освітньої діяльності здобувач використовує інтернет-ресурси, штучний інтелект або інші джерела інформації, він має про це обов'язково вказувати (наводити відповідні посилання).

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

технічне (комп'ютер, проектор); програмне (PowerPoint, Excel, Word, Moodle); наочність (презентації у форматі PowerPoint).

Система оцінювання та вимоги:

- індивідуальне опитування;
- поточне тестування;
- екзамен.

Система оцінювання та вимоги:

Поточне тестування та самостійна робота					Екзамен	Сума
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T4</i>	<i>T5</i>		
10	10	10	10	10	50	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	A
78 – 89	B
65 – 77	C
58 – 64	D
50 – 57	E
35 – 49	FX (з можливістю повторного складання)
1 – 34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел Базова

1. Ніколаєнко О. О. Методика викладання історії та громадянської освіти у профільній школі: навчально-методичний посібник. – 2024. – <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/16871>
2. Москалюк М. М., Лень А. В. Цифрові технології та їх роль у вивченні історії // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. – 2025. – №18. – С. 92–102. – <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/581>
3. Пометун О. І., Гупан Н. М., Ремех Т. О. Основи інтегрованого навчання історії та громадянської освіти: методичний посібник. – 2024. – <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740707/>
4. Овчарук О. В., Іванюк І. В., Терещенко А. Б. Сучасний стан громадянської освіти в Україні. – 2013. – <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/844/>
5. Гриценчук О. О. Цифрові освітні хаби для підтримки громадянської освіти // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2020. – <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723142/>

Допоміжна

6. Райда В. Д. Роль інтерактивних технологій у навчанні історії: можливості та виклики. – 2025. – <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4285>
7. Кінд-Войтюк Н. В. Штучний інтелект та інтернет як інструменти навчання історії та громадянської освіти. – 2024. – <https://evnuir.vnu.edu.ua>
8. Бурау О. Ф., Смирнова М. О. Формування громадянської компетентності учнів засобами ІКТ // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – <http://www.irbis-nbu.gov.ua>
9. Круглашов А. М. та ін. Громадянська освіта в умовах безпекових викликів і загроз: навчальний посібник. – 2022. – <https://moodle.znu.edu.ua>
10. Матвієнко О. В. Відкриті освітні ресурси як засіб навчання // 2016. – <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/download/3080/2509>
11. Локшина О. І., Овчарук О. В. та ін. Світові тенденції розвитку освіти в умовах цифровізації. – 2016. – <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/714831/>
12. Паска Т. В. ІКТ у підготовці майбутніх учителів історії та громадянської освіти. – 2025.
13. Черткова Н., Відіборенко І. Інноваційні освітні технології на уроках історії та громадянської освіти. – 2021. – <https://znayshov.com>
14. Лебідь О. В. Розвиток професійної компетентності вчителя історії засобами самоосвіти. – 2024. – <https://ir.duan.edu.ua>
15. Макарчук В. В., Амонс М. А. Інновації в освіті та громадянське виховання. – 2024. – <https://dspace.udpu.edu.ua>

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua>
3. Верховна Рада України (законодавство) – <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Судова влада України – <https://court.gov.ua>
5. Google Scholar – <https://scholar.google.com>
6. DOAJ – <https://doaj.org>
7. JSTOR – <https://www.jstor.org>
8. ScienceDirect – <https://www.sciencedirect.com>
9. SpringerLink – <https://link.springer.com>
10. HeinOnline (правова база) – <https://home.heinonline.org>
11. ResearchGate – <https://www.researchgate.net>
12. Academia.edu – <https://www.academia.edu>
13. ERIC – <https://eric.ed.gov>
14. SSRN (соціальні науки і право) – <https://www.ssrn.com>
15. OECD Data – <https://data.oecd.org>
16. World Bank Data – <https://data.worldbank.org>
17. Prometheus – <https://prometheus.org.ua>
18. Coursera – <https://www.coursera.org>
19. Internet Archive – <https://archive.org>
20. Europeana – <https://www.europeana.eu>